

FIL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum il-5 ta' Diċembru 2023

Appell numru 9/2023

Il-Pulizija

vs.

Mattheo Jesmond DEBONO

Il-Qorti rat is-segwent:

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Dan huwa appell tal-Avukat Ġenerali minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar it-22 ta' Novembru 2022 fil-konfront ta' Mattheo Jesmond DEBONO (detentur tal-karta tal-identita' bin-numru: 149502L) fejn ġie mixli talli:

Nhar id-9 ta' Settembru 2021 għall-ħabta ta' 23.45hrs ġewwa Triq Il-Korp tal-Pijunieri San Pawl Il-Baħar:

- (i) Saq vettura bil-mutur jew vettura oħra bin-numru ta' reġistrazzjoni TEO 250 li ma kellhiex liċenzja (Sec 15(1)(a)(3), Chap. 65
- (ii) Uża, ġieghel jew ħalla lil persuna oħra tuża vettura bil-mutur fit-toroq mingħajr polza tal-assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni (Sec. 3(1) Chp 104).

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, sabet lill-appellant ħati tal-imputazzjonijiet kollha miġjuba kontra tiegħu u wara li rat l-Artikoli 15(1)(a) tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta u l-Artikolu 3 tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta, illiberat lill-appellant bil-kundizzjoni li ma jwettaqx reat ieħor fi żmien sena mis-sentenza.

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi l-Avukat Ġenerali appellat minn din is-sentenza fejn talbet lil din il-Qorti sabiex tirrifirma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha f'dik il-parti fejn sabitu ħati tal-imputazzjonijiet kollha kif dedotti kontra tiegħu filwaqt li tħassarha u tirrevokaha fil-parti tal-piena billi minflok il-piena inflitta tinfliggi piena idoneja u ġusta skont il-liġi u fl-aħjar interessi tal-Ġustizzja u dan wara li stqarret (in succint):

Illi l-aggravju huwa ċar u manifest u jikkonsisti filli l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fis-sentenza tagħha surreferita, tat piena differenti minn dik preskritta bil-liġi għar-reat li dwaru l-parti misjuba ħatja tkun ingħatat sentenza. Illi l-Ewwel Qorti fis-sentenza tagħha kienet korretta meta sabet lill-imputat ħati taż-żewġ imputazzjonijiet u dan għaliex persuna bla liċenzja ma jista qatt iressaq prova li kien kopert b'polza tal-assigurazzjoni una volta ma kellux liċenzja tas-sewqan u dan hekk kif ġie ripetut mis-sentenzi tal-Qrati tagħna fosthom is-sentenza fl-ismijiet Il-Pulizija vs. Etienne Buttigieg tal-10 ta' Jannar 2022 deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali. Illi l-istess ġie deċiż fis-sentenza Il-Pulizija vs. Kurt Zammit fit-13 ta' Ġunju 2022 deċiża mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta).

.../....

Illi madanakollu għalkemm l-Ewwel Qorti kienet korretta u sabet lill-imputat ħati ta' dawn l-imputazzjonijiet, minflok infligġiet piena prospettiv fil-liġi illiberatu bil-kundizzjoni li ma jwettaqx reat ieħor fi żmien sena mid-data tas-sentenza.

Illi l-Artikolu 3(2B) tal-Kapitolu 104 jgħid is-segwent i : -

Id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 21 tal-Kodiċi Kriminali u tal-Att dwar il-Probation ma japplikawx fil-każ ta' xi reat kontra d-dispożizzjonijiet ta' dan l-artikolu.

Illi hija pjuttost ċara mill-Artikolu 3(2) tal-Kapitolu 104 illi l-piena li trid tiġi nflitta għandha tkun multa ta' Ewro 2,329.37 iżda ta' mhux iktar minn Ewro 4,658.75 jew priġunerija għal żmien mhux iżjed minn tlett xhur jew il-multa u l-priġunerija flimkien.

Illi apparti minn hekk l-Artikolu 3(2A) jtkellem dwar piena addizzjonali li hija l-iskwalifika tal-liċenzja tas-sewqan illi għandha tibda tiddekorri mid-data tas-sentenza jew mid-data tal-appell skont il-każ.

Illi di piu' bid-dovut rispettt kollu, ikun żbaljat jekk is-sentenza mogħtija fit-22 ta' Novembru 2022 tiġi kkonfermata minn din l-Onorabbli Qorti u dan in vista tal-fatt illi l-imputat ġie liberat meta reati stradali huma wħud mill-iktar reati li jpoġġu lis-soċjeta f'perikolu.

D. IL-KUNSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

4. Illi din hija sentenza preliminari in segwitu għal eċċezzjoni issollewata mill-appellat dwar l-irritwalita' u n-nullita' tar-rikors ta' appell intavolat mill-Avukat Ġenerali in kwantu jsostni li ġie ppreżentat 'fuori termine'.

5. L-Artikoli 414(1) tal-Kodiċi Kriminali jgħid:

414.(1) Meta l-kawża titmexxa mill-Pulizija, il-qorti li tagħtis-sentenza għandha, fuq talba bil-miktub magħmula lilha mill-Pulizija, jew mill-parti offiża notifikata bl-avviż tal-ewwel smiġħ jew imdaħħla fil-proċeduri kif provdut fis-subartikoli (4) u (5) tal-artikolu 410, mhux aktar tard minn erbat (4) ijiem tax-xogħol mill-għoti ta' dik is-sentenza, tagħti aċċess lill-Avukat Ġenerali bil-mezzi elettronici, permezz tar-reġistratur, fi żmien tlett (3) ijiem tax-xogħol minn dakinhar tat-talba, għal kopja skenjata tas-sentenza flimkien ma' kopja skenjata tal-atti tal-kawża u max-xhieda, jekk din tkun tnizzlet bil-miktub.

6. L-artikolu 417(1) tal-Kodiċi Kriminali imbagħad jippreskrivi li:

417.(1) L-appell jingieb quddiem il-Qorti tal-Appell Kriminali b'rikors li għandu jiġi ppreżentat fi żmien tnax-il jum tax-xogħol, li jibdwew iġħaddu, għall-persuna misjuba ħatja u għall-kwerelant, mill-ġurnata tas-sentenza definittiva, u, għall-Avukat Ġenerali, minn minn dakinhar li jingħata aċċess bil-mezzi elettronici għall-atti skenjati:

7. F'dan il-każ jirriżulta li s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati giet mogħtija fit-22 ta' Novembru 2022.

8. In-nota fis-sensi tal-artikolu 414(1) tal-Kodiċi Kriminali giet prezentata fir-Registru ta' din il-Qorti fil-25 ta' Novembru 2022. Stante li l-artikolu 414(1) tal-Kodiċi Kriminali jippreskrivi erbat ijiem tax-xogħol għall-prezentata ta' din in-nota, jiġi li n-nota tal-Kummissarju tal-Pulizija dahlet f'waqtha.

9. Imbagħad wara l-25 ta' Novembru 2022, ir-Registratur kellu tliet ijiem tax-xogħol sabiex jibgħat lill-Avukat Ġenerali kopja skenjata tas-sentenza flimkien ma' kopja skenjata tal-atti tal-kawża u max-xhieda, jekk din tkun tnizzlet bil-miktub.

10. Mid-dokument li juri n-notifika tal-kopja skenjata li jinsab a fol 17, jirrizulta li din waslet għand l-Avukat Ġenerali fl-20 ta' Dicembru 2022 092133. Dan allura jfisser li kienu għaddew iżjed minn tliet ijiem tax-xogħol. Mal-ewwel daqqa t'għajn allura jirrizulta li verament li t-terminu msemmi mill-Liġi ma għex rispettata mir-Registratur.
11. L-appell tal-Avukat Ġenerali gie preżentat fil-5 ta' Jannar 2023 u allura għeluq it-tmax il-jum tax-xogħol previst skont il-Liġi.
12. Id-Difiza turi d-dizapprovazzjoni tagħha għal dan u tiċċensura l-appell tal-Avukat Ġenerali billi targumenta li dan allura sar b'nuqqas ta' rispett lejn it-termini statutorji, u konsegwentement kellu jiġi dikjarat null.
13. Il-Liġi ma tippreskrivi ebda regola speċifika dwar x'jiġri fil-kaz fejn ir-Registratur ma jkunx osserva dan it-terminu. Id-Difiza targumenta li għaladarba jeżisti terminu, dan kellu jiġi rispettata. Altrimenti huwa inutli li l-Liġi tippreskrivi termini li jistgħu jiġu injorati. F'dak il-kaz ikun imissu li dak it-terminu jiġi abrogat minhabba li jkun gie rez inutli.
14. Il-ġurisprudenza fuq din il-punt mill-banda l-oħra tipprovdi posizzjoni ċara: ma jkun hemm ebda nullità dment li l-Pulizija u l-Avukat Ġenerali jirrispettaw it-termini tagħhom – anke jekk ir-Registratur ikun naqas milli josserva tiegħu.¹ Din il-Qorti taqbel ma din il-posizzjoni ġurisprudenzjali.

¹ Fil-fatt fil-provvediment mogħti minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-appell kriminali **II-Pulizija vs. Natasha Mohnani**, tas-6 ta' Ġunju 2002:

Il-li umbagħad, anki kieku veru kien hemm trasgressjoni da parti tar-Registratur f' dan il-kaz - li ma kienx hemm bhala fatt - din il-kwistjoni għa giet sollevata u deciza minn din il-Qorti diversi drabi u gie dejjem ritenut li ma jkun hemm ebda nullità, purche' li l-Pulizija jipprezentaw in-nota fiz-zmien lilhom mogħti u purche' l-Avukat Ġenerali jipprezenta rikors fi zmien tmint ijiem utili minn dak in-nhar li hu jircevi l-atti u li l-istess Avukat Ġenerali m'għandux jiġi penalizzat minhabba li r-registratur - li mhuwiex parti fil-kawza - ma jkunx osserva t-termini imposti fil-liġi. (App. Krim. Pul. vs. Charles sive Carmelo Spiteri - 14.3.1983 u App. Krim. Pul. vs. Robert Pace 15.12.1999.)

Imbagħad fl-appell kriminali **II-Pulizija vs. Joseph Deguara** tal-20 t'April 2004 intqal ukoll:

Fil-kaz in ezami, is-sentenza appellata nġatat fil-21 ta' Novembru 2003 u n-nota tal-Kummissarju tal-Pulizija fejn għarraf li kien bi hsiebu jappella minn dik is-sentenza giet ipprezentata fl-24 ta' Novembru 2003. Ir-rikors ta' appell gie pprezentat fis-26 ta' Jannar 2004, u f'dan ir-rikors l-Avukat Ġenerali ddikjara - u dan mhuwiex kontestat - li kien ircieva l-atti tal-kawza fil-21 ta' Jannar 2004. Dan ifisser li l-atti waslu għand l-Avukat Ġenerali xahrejn wara li kienet inġatat is-sentenza.

Filwaqt li din il-Qorti tqis tali dewmien bhala deplorevoli u tittama li nuqqas simili ma jirrepetix ruhu, l-appellat xorta m'għandux ragun fl-eccezzjoni minnu sollevata. Difatti din il-kwistjoni diga' giet sollevata u deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta diversi drabi. L-ewwel darba li jidher li giet investigata din il-kwistjoni kien fil-kawza fl-ismijiet **II-Pulizija vs Charles sive Carmelo Spiteri** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-14 ta' Marzu 1983. Fuq l-iskorta ta' dik is-sentenza, din il-Qorti tara li ma hemm ebda nullità f'dan il-kaz. F'dik is-sentenza gie ritenut li, purche' li l-Pulizija jipprezentaw in-nota fiz-zmien mogħti lilhom u purche' li l-Avukat Ġenerali jipprezenta r-rikors fi zmien tmint ijiem utili (tmax-il jum utili fil-kaz ta' appelli minn Ghawdex) minn dak inhar li hu jircevi l-atti,

15. Wara li l-Avukat Ġenerali irċeviet il-proċess fl-20 ta' Dicembru 2022 hija għaddiet biex prezentat ir-rikors tal-appell tagħha fil-5 ta' Jannar 2023. Dan allura jfisser li kemm il-Kummissarju tal-Pulizija kif ukoll l-Avukat Ġenerali irrispettaw it-termini rispettivi tagħhom. Apparti minn hekk ma jirriżultax li f'dan il-każ, l-Avukat Ġenerali kienet parti prosekutorja fil-kawża in kwantu din jirriżulta li tmexxiet mill-Kummissarju tal-Pulizija.

DECIDE

B'hekk tiċhad il-preġudizzjali tan-nullita tal-appell tal-Avukat Ġenerali u tordna l-prosegwiment tat-trattazzjoni tal-appell fil-meritu fis-seduta li jmiss.

Izda stante li dawn l-aħħar xhur din il-Qorti rat li kien hemm numru ta' kazijiet fejn preġudizzjali simili regġhu bdew ifegġu, il-Qorti tordna lir-Registratur sabiex jagħti dawk id-direttivi meħtieġa lill-ħaddiema li jaħdmu fir-Registri u li jaqgħu taħt ir-responsabilita tiegħu sabiex jassiguraw li t-termini statutorji preskritti mill-Liġi jiġu osservati. Imbagħad, jekk ikun iqis opportun, jispetta lill-Legislatur li jippreskrivi, bis-saħħa ta' liġi miktuba ċara, xi jkun l-konsegwenzi fil-każ li r-Registratur jonqos milli josserva dawn it-termini.

Aaron M. Bugeja
Imħallef

I-istess Avukat Ġenerali m'għandux jiġi penalizzat minhabba li r-Registratur, li ma huwiex parti fil-kawża, ma jkunx osserva t-termini imposti fuqu bil-liġi.

Fil-każ in ezami, il-Kummissarju tal-Pulizija pprezenta n-nota tiegħu entru t-terminu ta' erbat ijiem tax-xogħol mill-ghoti tas-sentenza, filwaqt li l-Avukat Ġenerali pprezenta r-rikors ta' appell entru t-terminu ta' tmint ijiem tax-xogħol minn dak inhar li rċieva l-atti.

Għalhekk l-eccezzjoni preliminari sollevata mill-appellat hi michuda.

Ara wkoll fil-istess sens: App. Krim. **II-Pulizija vs Robert Pace**, 15 ta' Dicembru 1999; App. Krim. **II-Pulizija vs Mario Camilleri**, 27 ta' Ottubru 2000; App. Krim. **II-Pulizija vs Natasha Mohnani**, 6 ta' Gunju 2002.